

Exam. Code : 103204

Subject Code : 1137

B.A./B.Sc. 4th Semester

MUSIC (Instrumental)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

Note :— Attempt **FIVE** questions in all. First question is compulsory. All questions carry equal marks.

1. Answer the following questions in brief. Each question carries 1 mark :

- (i) What is the Jati of Jhap Taal ?
- (ii) Define Ashrya Raag.
- (iii) Name the Thaata of Raag Chanderkons.
- (iv) Write Aroh and Avroh of Raag Bilawal.
- (v) Name two disciples of Ustad Mushtak Ali Khan.
- (vi) What is Shuddha Raag ?
- (vii) Write the Jati of Raag Sohni.
- (viii) Which swar is not used in Raag Puriya ?
- (ix) How many Vibhags are there in Adda Chautal ?
- (x) Which instrument was played by Bhai Mardana ?

2. Write in notation a Drut Gat in Raag Malkons.

3. Write an essay on 'Importance of Adhavarashak Swar'.

4. Write life sketch and contribution of Ustad Ali Akbar Khan towards music.
5. Give detail of two folk singing styles used in Gurmat Sangeet.
6. Explain Chhayalag and Sankiran Ragas with example.
7. Write an essay on 'Importance of Instrumental music in Gurmat Sangeet'.
8. Compare Raag Puriya and Sohni.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :—ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ। ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿਓ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ :
  - (i) ਝਪ ਤਾਲ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਜਾਤੀ ਹੈ?
  - (ii) ਆਸ਼ਰਯ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
  - (iii) ਰਾਗ ਚੰਦਰਕੋਸ਼ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਥਾਟ ਹੈ?
  - (iv) ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਆਰੋਹ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਲਿਖੋ।
  - (v) ਉਸਤਾਦ ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਅਲੀ ਖਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਗਿਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
  - (vi) ਸ਼ੁਧ ਰਾਗ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
  - (vii) ਰਾਗ ਸੋਹਨੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਕੀ ਹੈ?

- (viii) ਰਾਗ ਪੁਰੀਆ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ?
- (ix) ਆੜਾ ਚੌਤਾਲ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?
- (x) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ ?
2. ਰਾਗ ਮਾਲਕੋਸ਼ ਦੀ ਦਰੁਤ ਗਤ ਲਿਪੀਬੱਧ ਕਰੋ।
  3. 'ਅਧਵਦਰਸ਼ਕ ਸਵਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ' ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ।
  4. ਉਸਤਾਦ ਅਲੀ ਅਕਬਰ ਖਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਲਿਖੋ।
  5. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਲੋਕ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ।
  6. ਛਾਯਾਲਗ ਅਤੇ ਸੰਕੀਰਣ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
  7. 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵਾਦਨ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਮਹੱਤਵ' ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ।
  8. ਰਾਗ ਪੁਰੀਆ ਅਤੇ ਸੋਹਨੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਕੁਲ ਪਾੰਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।
ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹੈ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਸੰਖੇਪ ਮੈਂ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਕਾ ਹੈ :
  - (i) ਝਪਤਾਲ ਕੀ ਕੌਨਸੀ ਜਾਤਿ ਹੈ ?
  - (ii) ਆਸ਼੍ਰਯ ਰਾਗ ਕਾ ਵਰ੍ਣਨ ਕਰੋਂ।

- (iii) राग चन्द्रकोस का कौनसा थाट है ?
- (iv) राग बिलावल का आरोह तथा अवरोह लिखें ।
- (v) उस्ताद मुश्ताक अली खाँ के कोई दो शिष्यों के नाम लिखें ।
- (vi) शुद्ध राग किसे कहते हैं ?
- (vii) राग सोहनी की जाति क्या है ?
- (viii) राग पूरिया में कौनसा स्वर प्रयोग नहीं किया जाता ?
- (ix) आड़ा चार ताल के कितने विभाग होते हैं ?
- (x) भाई मरदाना कौनसा वाद्य बजाते थे ?

2. राग मालकोस की द्रुत गत लिपिबद्ध करें ।
3. 'अध्वदर्शक स्वर का महत्व' विषय पर निबंध लिखें ।
4. उस्ताद अली अकबर खाँ की जीवनी तथा संगीत प्रति योगदान लिखें ।
5. गुरमत संगीत में प्रयोग होने वाली कोई दो लोक गायन शैलियों को विस्तारपूर्वक लिखें ।
6. छायालग तथा संकीर्ण रागों की विस्तार सहित व्याख्या करें ।
7. 'गुरमत संगीत में वादन संगीत का महत्व' विषय पर निबन्ध लिखें ।
8. राग पूरिया तथा सोहनी की तुलना करें ।